

ŠTÁTNA POMOC FIRMÁM POČAS PANDÉMIE
BOLA PRIDRAHÁ A NEADRESNÁ

Väčšina firiem (57 %), ktoré štát podporil počas pandémie, by krízu prežila aj bez dotácií. Poskytnutá pomoc postačovala zhruba desatine firiem (12 %), pre zvyšnú takmer tretinu (31 %) bola nedostatočná. Vyplýva to z prepočtov Inštitútu pre stratégie a analýzy (Graf 1).

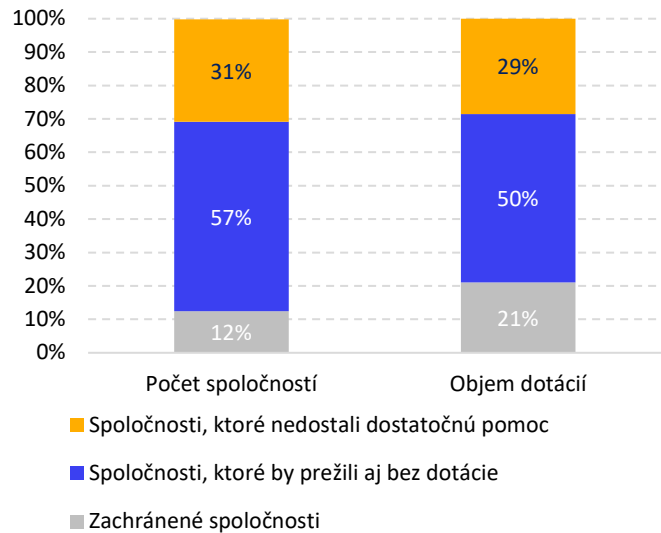
- Z hľadiska objemu poskytnutých zdrojov sa polovica štátnej pomoci ušla spoločnostiam, ktoré by si poradili aj bez nej. Inými slovami, ak by mal štát lepšie informácie a pomoc lepšie cielil, na rovnaký výsledok by potreboval len približne polovicu vynaložených zdrojov.
- Zo zvyšnej polovice štát vynaložil 21 % zdrojov na spoločnosti, pre ktoré bola pomoc dostačujúca a 29 % smerovalo do spoločností, ktorým pomoc nestačila.
- Celkovo štát vynaložil na pandemickú pomoc 1,07 miliardy eur, ktoré smerovali do takmer 40-tisíc malých a stredných podnikov z celkovej vzorky 109-tisíc firiem. Vzorka bola očistená o neaktívne firmy. Za optimálnych okolností by na záchranu firiem stačilo 533 miliónov eur, ktorými by štát pokrýval výpadok hotovosti v dôsledku pandémie.
- Najväčší podiel na dotáciách mala Prvá Pomoc, v rámci ktorej štát preplatil 80 % mzdy zamestnanca podnikom, ktoré boli zatvorené. Okrem nej sa do dotácií počítala aj Pomoc v cestovnom ruchu, Dotácia na nájomné, Pomoc pre cestovný ruch, Pomoc pre autobusovú dopravu a Pomoc na podporu kultúry a kreatívneho priemyslu.

ZA POSLEDNÝCH 30 ROKOV ĽUDIA HLASOVALI NOHAMI
V PROSPECH STARÝCH ČLENSKÝCH ŠTÁTOV V EÚ

Počet obyvateľov v starých členských štátoch Európskej únie za posledné tri desaťročia narástol. Naproti tomu novší členovia za rovnaké obdobie mnoho obyvateľov stratili. Výnimkou je Slovinsko, Slovensko a Česká republika.

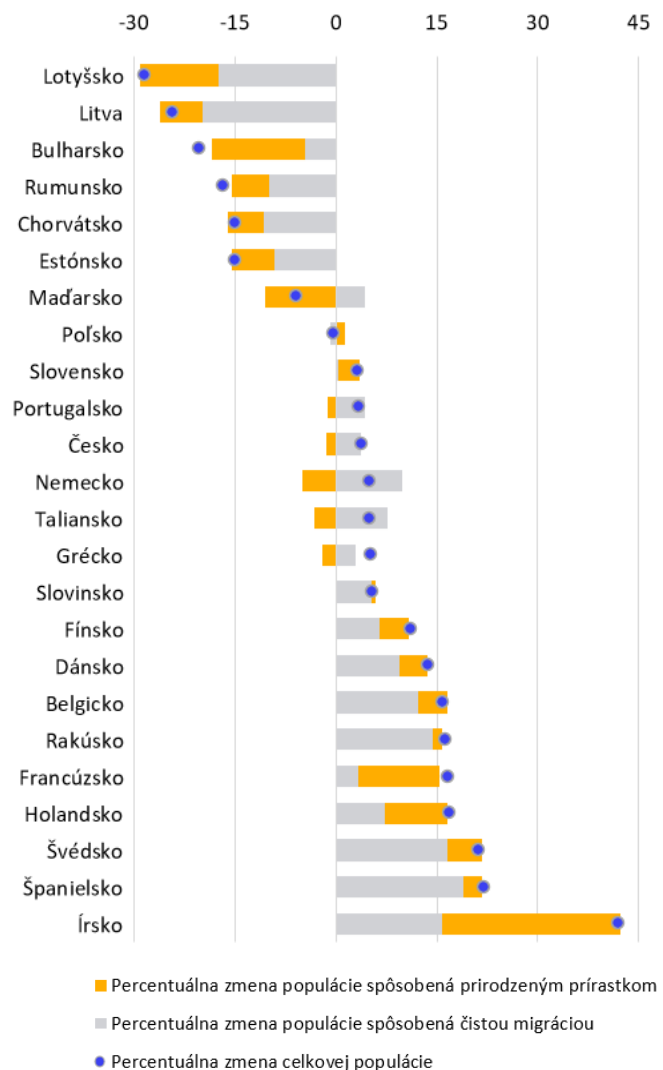
- Nárast obyvateľstva v starých členských štátoch EÚ bol spôsobený najmä pozitívnou čistou migráciou. Väčšina z uvedených štátov ale zaznamenala aj kladný prirodzený prírastok obyvateľstva, výnimkou sú Portugalsko, Grécko, Taliansko a Nemecko (Graf 2).
- U novších členov dochádza prevažne k odlivom obyvateľstva kvôli vysokej emigrácii.
- Populačnému rastu v Slovinsku a Českej republike pomohla pozitívna čistá migrácia, na Slovensku populácia vzrástla najmä vďaka prirodzenému prírastku obyvateľstva.
- Zložky populačnej zmeny sme rátali podľa metodológie Svetovej banky. Prirodzený prírastok/úbytok populácie je rozdiel medzi úmrtnosťou a pôrodnosťou. Čistá migrácia je rozdiel medzi imigráciou a emigráciou.

Graf 1: Štruktúra poskytnutých dotácií

Zdroj: Transparency International Slovensko

Graf 2: Zmena populácie vo vybraných štátoch dnešnej EÚ od roku 1990 do roku 2020 a jej zložky (%)

DLHODOBÁ UDRŽATEĽNOSŤ VEREJNÝCH FINANCIÍ SA ZHORŠUJE

Rada pre rozpočtovú zodpovednosť (RRZ) aktualizovala ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti na hodnotu 5,9 % HDP na rok 2023 (Graf 3), čo znamená zhoršenie o 0,4 p.b. oproti hodnotám zverejneným v apríli 2023.

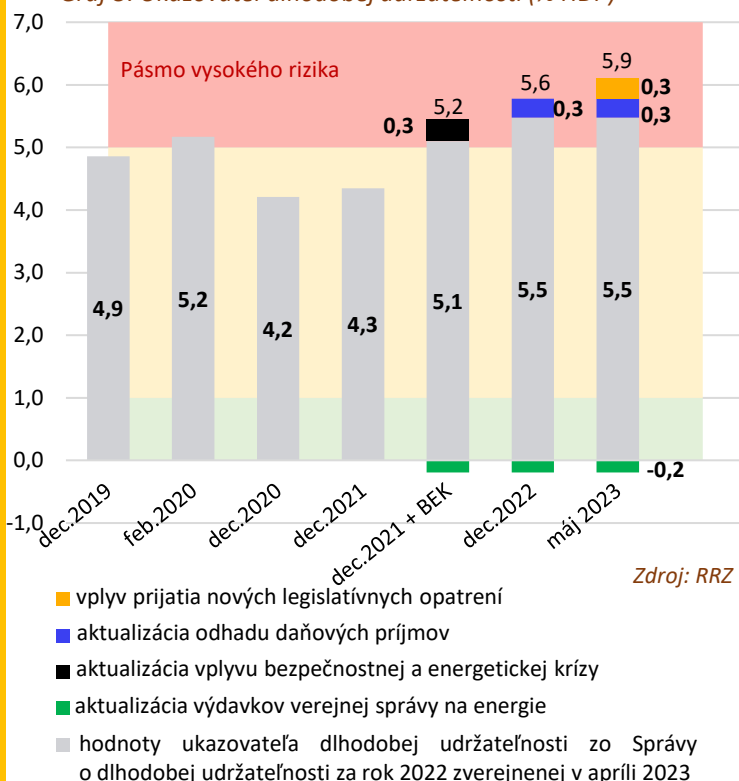
- Oproti odhadom pre rok 2022 sa udržateľnosť verejných financií zhoršila v roku 2023 o 0,3 % HDP. Na zhoršenie majú najvýraznejší vplyv nasledujúce faktory: zavedenie obedov zadarmo (zhoršenie o 0,1 % HDP), použitie časti zdrojov pôvodne určených na krúžkovne na financovanie opatrení v oblasti podpory rodín (zhoršenie o 0,1 % HDP) a ostatné zmeny (zhoršenie o 0,1 % HDP).
- RRZ odhaduje, že pre dosiahnutie dlhodobej udržateľnosti verejných financií by bolo potrebné trvale zvýšiť príjmy a/alebo znížiť výdavky v objeme 7,6 mld. €.
- Slovensko sa dostalo hlbšie do pásma vysokého rizika a zostalo by v ňom aj po odrátaní vplyvu zavedenia automatického vstupu do II. dôchodkového piliera (0,7 % HDP). Tento vplyv RRZ započítava do ukazovateľa udržateľnosti na základe zákonom stanovenej metodiky.

SLOVENSKO MÁ NAJVYŠŠIU INFLÁCIU V EUROZÓNE

Na základe eurostatového odhadu HICP inflácie malo Slovensko spolu s Lotyšskom v máji najvyššiu infláciu v eurozóne (12,3 %) (Graf 4). Medziročne je však inflácia na poklese z aprílových 14 %.

- Inflácia eurozóny klesla zo 7 % na 6,1 % (Graf 4). Príčinou je najmä nižšia jadrová inflácia, ktorá je očistená od cien energií a potravín. Tej sa podarilo klesnúť výraznejšie než boli odhady analytikov. Ceny potravín tiež zmiernili svoj medziročný rast, avšak stále dosahujú najvyššie hodnoty zo všetkých komponentov inflácie (12,5 %).
- Pokles inflácie zaznamenali v máji všetky krajiny eurozóny okrem Holandska.
- Najvýraznejší medzimesačný pokles inflácie zaznamenali v Lotyšsku (-2,7 %), Litve (-2,6 %), Estónsku (-2,1 %) a na Slovensku (-1,7 %).
- Ch. Lagardová, šéfka Európskej centrálnej banky (ECB), tvrdí, že aj napriek tomu, že inflácia v eurozóne klesla viac než sa očakávalo, neexistuje jasný dôkaz, že už dosiahla vrchol.
- Dá sa očakávať, že ECB bude aj naďalej sprísňovať menovú politiku a v polovici júna opäť zvýši úrokové sadzby zo súčasných 3,75 % na 4,0 %.

Graf 3: Ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti (% HDP)

Graf 4: HICP inflácia eurozóna, máj 2023 (%), medziročná zmena

